

NAŠA SLOGA

POUČNI, GOSPODARSKI I POLITIČNI LIST.

„Slogom rastu male stvari, a nosloga svo pokvati“ Nar. Posl.

— Uredništvo i odpravništvo nalazi se: CORSIA STADION N. 12. —

Nepodplatni se dopisi ne tiskaju. Pripisana se pisma tiskaju po 5 novč. svaki redak. ...

Poziv na predplatu.

Molimo p. n. gg. predplatnike, kojim iziđe koncem ovoga mjeseca predplata, da ju izvole za dobe obnoviti, inače će nju se list obustaviti. Sjećamo ujedno sve naše ljetošnje i prijašnje dužnike, da učine čim prije svoju dužnost jer nije lijepo list primati a neplaćati ga.

Uprava „Naše Sloge“.

Istarski sabor.

Govor zemaljskog kapetana i saborskoga predsjednika g. dra. Vidulicha.

Štovana gospodo! Carskim patentom od 2. t. m. pozvani ste na sjednicu pokrajinskog zastupstva, da razpravljate o predmetih, koje opredjeljuje pokrajinski Statut.

Pozdravljajuć Vas ovim, gojim nadu, da ste Vi, sinovi ove zemlje, poznavajuć dobro njezine potrebe, svi voljni uzraditi na neprekidno poboljšanje njezinog stanja.

Izpitivajuć upravu pokrajinskih zakladah, i u obće rad zemaljskih odbora, imati četo zgodu razviditi radnju, te odobriti ili odsuditi ju, ili za buduće opredieliti njoj drugi pravac.

Predložiti će Vam se razno zakonice osnove, i to od strane carske vlade nekoja gospodarstvena i zdravstvena providjionja, a od strane zemaljskog odbora nešto o občinskoj upravi; Vi četo se izvoliti za to zauzeti onom pomnjom, koju zahtjevaju najvažniji probiti naše pokrajine.

Da pako ova uznapreduje, treba složnog rada svih njezinih članovah, a najpače milosti Vladara, kojeg naklonost nije njoj nikad uzmanjkala, već je uvijek obilno podieljena, da olabkoti škodo i da promakne blagostanje.

Obuzoti radi toga zahvalnošću napram prejasnomu Vladaru, započmimo naš rad sa vrućim uzklikom: Živilo Nj. Veličanstvo Fran Josip I.

Tečaj prve sjednice donesli smo u u prošlom broju.

(II. sjednica.)

Poreč, 12. junija 1884.

Predsjednik dr. Vidulich otvara sjednicu u 11^h, prije podne.

Zastupnikah je priličan broj. Na garteriji dosta občinstva, ali samo mužko.

Dr. Bubba čita zapisnik zadnje sjednice, komu nitko neprigovara, te je dobran.

Ordinarijat porečke-puljski javlja, kad bi biti služena sv. misa na Tielovo. — Prima se na znanje.

Kapetan Eluschegg iz Lošinja javlja, da radi težkih službenih poslovah nemože na sabor i moli dopust od to danah. Naši zastupnici neustaju.

Za bilježnike izabrani su dr. Bubba i dr. Doblanovich.

Za revizor: Bembo, dr. Doblanovich, Rizzi, Zamičić (naš), Delbelico i Ivancich.

jer ima više stvarih za proučiti; naimenekoje vladine zakonske osnove (oustrojenju kotarskih odbora za seosko gospodarstvo i o uređenju lugarske službe). Cancinani na to predlaže, da se izaberu odbori: poljudjelski sa 5 članovah, školski sa 5, financijski sa 7, političko-legalni sa 7. — Predlog je prihvaćen.

Predsjednik spominje, da ima i nekojih znamenitijih peticijah, na koje će zemaljski odbor učiniti svoje predloge. (Takovu jednu peticiju jest iz Lanišća i drugih selah onoga Krasa za odcjepljenje od glavarstva Buzetskoga; za tim molba nekih stanovnikah iz Kastavščine — iz Breze, Zvončice, Kučeli i Rukavca — za odcjepljenje od matere-občine; zatim nekoje molbe, osobito učiteljah za pomoć, povišenje mirovine itd.) Sve te stvari bit će predložene dotičnim odborom.

Na to budu birani odbori. Od naših izabirani su u financijski odbor Zamičić, u školski Spinčić, u poljudjelski Laginja, a u političko-pravni nijedan. Ipak mora se reći, što je pravo, da je većina kod izbora odbora barem nešto obzira pokazala prema našoj stranci.

Dok budu odbori pripravili svoje stvari, nemože biti sjednice sabora.

Buduća sjednica držat će se valjda u subotu.

Ni na drugu sjednicu nisu došli naši zastupnici Kriznanac i Spinčić, jer nisu imali vjerodajnice (legitimacije) od namjesništva. — Od drugih manjkali su: Bolmarčich, Eluschegg, barun Lazzarini, Campitelli, Venier, Gambini, Doblanovich, Scampicchio.

(III. sjednica.)

Poreč, 14. junja.

Predsjednik dr. Vidulich otvara sjednicu u 11 urah. Biskupa nema ni jednog. Manjkaju zastupnici dr. Bolmarčich, Eluschegg, Strudthof, dr. Campitelli, Rizzi, dr. Gambini.

Bilježnik dr. Bubba čita zapisnik posljednje sjednice, koj bude primljen bez prigovora.

Predsjednik poziva novo pristupivše zastupnike Spinčića i Kriznanca, da učine sveučeno obećanje. Kriznanac potvrdi „prometto“, Spinčić „obedujem“. Jedno i drugo bez prigovora.

Zatim čita predsjednik razna stvari došle na sabor, među njih odpis, da je Nj. Vel. cesar i kralj uzao na znanje lanjsko djelovanje sabora; da biskup dr. Ferretić nemože doći radi težkih službenih poslovah; da su se konstituirali odbori, da oljako društvo talijansko u Beču i „Kozmos“ društvo za osjeganje u Beču moli pomoć.

Občina Volosko moli pomoć za gradnju ceste prema Opatiji, zgora sudanje državne ceste. Glavarstvo kastavsko moli pomoć za cestu Klana-Paka. Laura Gandulova učiteljica i Maria udova Angela Luzzatti mole pomoć. — Sve te stvari predane su dotičnim komisijam na razpravljanje.

Dr. Petris izvješćuje o izboru jednoga zastupnika u voloskom kotaru, i dvojice u koparskom. Buduć su izbori obavljeni posre zakonito i buduć nemaju protesta proti njim, nego jestan iz Koparščine, ali nesadržaje ništa, što bi bilo učinjeno proti zakonu, predlaže zem. odbor, da se odobre sva tri izbora. Proti predložu nije nitko i tako su jednoglasno potvrdjeni: Slavoj Jenko, Antun Kriznanac i Vjekoslav Spinčić.

Izvjestitelj dr. Venier čita preilog financijsalnog odbora, da se odobri obračun zaklade bratovščinah za god. 1883. (Bratovščinska zaklada je ono, što su po benečtčkoj Istri nekada ljudi ostavili za dobre svrhe, pak sada se troši ovako: jedan dio ubočim, jedan crkvam, jedan školam).

Obračun je odobren sa sljedećim predlogom, kojega je u odboru postavio zastupnik g. Zamičić i odbor primio:

1. da se u buduće ostro pazi, neka se novci od fonda bratovščinah troše za ono za što su odlučeni;

2. da se urede kapitali u pojedinih občinah;

3. da se pazi neka obstoji uprava takova zaklade, kako je odlučeno, to jest: dva čovjeka od crkve, dva od občine i peti občinski glavar.

Isti dr. Venier predlaže, da se odobri obračun za godinu 1883. zaklade: Polop i taj novci (depositi e denari altrui). I taj predlog je primljen, kao i obračun za god. 1883. i proračun za 1885. zaklado o mirovinih zemaljskim plaćnikom.

Isti dr. Venier u ime financijsalnog odbora predlaže, da se odobri obračun za godinu 1883. i proračun za godinu 1885. zaklade zemaljske od otkupa desetine (fondo di esonero del suolo).

Zastupnik Matko Laginja, dobliv rieč, progovori najprije Hrvatstvi: Velepoštovana gospodo! Izjavljuju, da da se danas, koliko mi to bude moguće, služiti talijansku jeziku i to za to, da se nitko od vas nebi mogao izpričati, da me nije posvo dobro razumio, i da za ovaj put nastavim u nepriliku gospodina cesarskoga komisara, koji tu sjedi, a kako mi se čini, ništa nerizumijevajući hrvatski. (Zastupnici i slušatelji paze su mirni). Zatim reče talijanski od prilike ovako: Mi manjina nemožemo vam nikako odobriti ovoga obračuna ni preilozaganje proračuna, i to zato ne, jer je odplućivanje ovoga duga za nekoje sudbano kotare posve nepravedno. U nekoj sudbenih kotarih ljudi su posve ili skoro posve platili gospodinu (esonero). S onim nametom od 12%, kojega ste od višo godinah udarili i kojega svi bez razlike plaćamo, neumanjuje se za ništa dug provincije Istre prema cesarstvu.

Teško je razumjeti se u to toliko račun, zato ću ja samo nešto spomenuti i stokratati već iz toga, kako je odplućivanje desetine nepravedno uređeno.

Godina 1875. dogovoreno je između Istre i cesarstva, da se prekida svaki račun do onda i da Istra ostaje cesarstvu dužna od desetine još četiri sto i šestnaest tisućah forinatih, na koje neće plaćati interesta.

Za odplućivanje obilgacijah, koje se latorijom dignu i interesah, ima se plaćati 10% nameta na izravna porezo III franko. Sadu se plaća 12%, i mi to plaćamo, ali se od ondu dug provincije prema cesarstvu nije amanjio za ništa.

Kako je to plaćilo nepravedno, vidite iz intoga računa, koj nam je predložio zemaljski odbor.

U sudbenom kotaru Volosko duguju ljudi za desetinu svega skupa: fr. 344-05, a platili su godine 1883. adicionala u ime otkupa od desetine: fr. 3191-08.

U sudbenom kotaru Erbu duguju ništa, a na to ništa platili su adicionala: fr. 2635-32.

U sudbenom kotaru Cresu duguju fr. 12-05, a na ih 12 fr. 03 nč. platili su uameta: fr. 1629-23.

Tako je sudbenim kotarom Lošinjskim, a skoro tako i sa Podgradskim, jer i ovaj je dužan sumo oko 5000 for., a platil svake godine nameta skoro polovice toga iznosa.

Govori se po Istri, piše se dapače u novine i mi to moramo čitati, da nam vudjete talijansku kulturu (naobraženost). Dobro! Ali onda, gospodo, ja tvrdim, da vam mi to dobro debelo plaćamo, i da bi vaše opazka valjala samo onda, kad biste nam dali škole svagdje, gdje bi trebalo i onakove, kakove bi trebalo.

Zato Vam moji drugovi i ja nikako neobhravam toga računa, već predlažem:

1. Neka se razvidi, koji mogu a koji nemogu platiti desetine u onih krajih, gdje je taj dug narasao;

2. što se zna, da nemože biti utjerano, neka se briše; a onda:

3. namet neka se razdieli po kotarih polaj toga, koliko je jedan kotar više ili manje dužan.

Ove opazke našega zastupnika našle su nepripravnu talijansku većinu. Dr. Petris izvlače je lijevo i desno, htio je ljudem dokazati, da neplaća jedan kotar za drugoga, nego da se odplućuje dug provincije prema cesarstvu sa onim nametom od 12 po sto.

Laginja odgovara, da to nije istina, jer da je Istra od godine 1875. dapače još 100.000 forinatih više dužna cesarstvu, nego li onih 416.000 forinatih, premda se od onda u celoj Istri pobira namet od 12% u to ime.

Dr. Amoroso htio je takodjer opravdati stvar, ali ni njemu ni pošlo za rukom, sa svim tim, da je izpriopjevdao historiju desetine.

Predsjednik izjavlja, da nemože dati glasovati o predlozu zastupnika Laginje, jer da bi se trebalo prije s vladom dogovoriti.

Izvjestitelj dr. Venier veli, da nemože ništa pridodati onomu, što je rekao i protumučio dr. Petris i dr. Amoroso, drugimi riečmi: ni on nije opravdavo krivica. — Se svim tim odobrita je većina obračun desetinske zaklade (fondo d'esonero) za godinu 1883. i proračun iste za godinu 1885. Ali ovo pitanje o krivici, koja se dogadja cilomu puku Istre, nije još znapalo.

Napokon dr. Venier izvješćuje, da je unirovotjeni poslužnik zemaljski, France Devonatto molio pomoć, u financijski odbor predlaže, da se ta molbenica odbije i tako je odlučeno.

Tim je sjednica završena i buduća urečena za sradu 18. junja 1884.

DOPISI.

U Cresu polovicom maja. Znade se, da ovom obćinom upravja šarenjačka ruka.

Pred tri godine nastojalo se izabrati u občinsko zastupstvo trećinu zastupnikah iz jedanaest izvanjskih selah naše občine; ali kako je E., inače veliki prijatelj današnjih upraviteljah, prisustvovao tom izboru, uzalud su naši prijatelji nastojali, da prodre njihova sveta i pravdna stvar. Kako uvijek, tako je bilo i tada. U decembru prošle godine bili su na novo občinski izbori kod kojih se je naša stranka sasvim pasivno držala, imajuć na umu onu poslovicu, da dok su isti uzroci, da će bit takodjer isti posljed. Možda nije krivo suditi. Na taj način ostadoše na občini isti ljudi, koje je izabralo devadeset dva evangeoskih što bromih što slepleh izbornikah naštih po putu. To uše šarenjake ništa nesmeta, oni znadu, da kad bi svi občinari imali povjerenja u izbornu povjerenstvo, da bi občina drugdje lica dohila.

Kod takvih izbora biva jasno, da dotično zastupstvo nemože imati nit upliva nit ugleda u pučanstvu. Evo primjera.

Na 1. t. m. pozva glavar Keršić občinsko zastupstvo u izvanrednu sjednicu i predlož, da isto digne občinski lječnika g. dr. F., neobrazlagajuć taj korak, barem u koliko se dosad znade, nikakvim uzrokom. I većina zastupstva pristane silepo na taj predlog. Uslijed toga nastane istog dana u gradu takva buka i nemir, da se može smatrati kao malena buna. Takvo postupanje našeg zastupstva ruzjari silno toll kopache koll skoro sve uglednike našeg grada, a razloga, što u nezposobnost drugog občinskog lječnika težko bolujućeg, predvidjaše, ne samo grad nego ukupil otok Ižan napotrebilih ruke, vriednog lječnika. Braniti dr. F. mi neimamo nikakva razloga; za nas je on, govoreć sa narodnog gledišta, malenom razlikom isto što i glavar Keršić; nit bi umakali pero, da ga branimo od Keršićevih napadnjah, da se neradi o njegovu zvanju, gdje ga mi štujemo kao pravdnca, vrsna i svjesnija lječnika. Time razjasnisimo naš položaj prama dr. F. Načavši dakle nemir u gradu pretrese Keršićevom malodušnošću, uslijed čega, mareć više za svoju čast i uzdržanje

se na stolici nego li, da ugodu obuzemljenim prijateljem Z. i M., opozove odmah drugo jutro dotičnu odluku i poruču natrag obustavljenje g. dr. F. Takav korak našeg glavnara pokazuje bistro, ne samo malodušnost njegovu, nego i nikakav ugled i upliv, koji uživa med građan. E questo è tanto!

Cresanli Doba je da ponizite nedostojne slavohlepne kruhoborce, a sborom i tvorom doskočite u pomoć u tolikoj nevolji nalazećo se obćini. Gabinetto je isto što igralo se šišma. Imajmo uvijek pred očima što smo i što hoćemo, pak napred! Moramo pohjediti; neima te sile, koja bi našu probudjenu hrvatsku svijest mogla skršiti. Ako i kažu, da nas ima malo, al' pokazićemo, da smo ljudi. Skrivati se nije liepo. Dakle na noge! Uz božju pomoć i našu samosvijest, mi hoćemo, mi moramo pohjediti.

Iz Pazinščine. Bilo je više tužbah sa ovih stranah, kako se naši Talijanščini šire i šepire u obćinskoj kući u Pazinu, kano da je to svojina Kanužu, Mraka ili Constantina, kano da tu nisu i naši hrvatski žitelji uloženi. Dogovori, sastanci i skupščine, na kojih se radi o propasti hrvatskoga roda Istre, drže se u obćinskoj sgradi, nemareći, da je za istu doprinesao Hrvat kano i Talijan, te da bi se ista morala smatrati od obli stranah kano skupna stvartinja, koju nesmjjo oskrnaviti nikakva strast ili mržnja. Naše tužbe ostale su neoušlšane. Protivnici naši nas dapače još većma izsmjehuju. Utekosmo se dakle protostom na c. kr. namjštinstvo. Kakvim uspjehom? Neka svatko čita i sud!

Viško c. Ar. Namjštinstvo!
Dne 14. siječnja o. g. bijuše obdržavana prva sjednica talijanskog političkog društva "Società politica" (sa sjelom u Pazinu) u obćinskoj sgradi u Pazinu, proli čemu mi učije popisani uloženo

Protest
su sledećih razlogah: U obćini pazinskoj polag zadnjeg popisa imade ogromna većina stanovnikah hrvatski govorećih, koji većinom doprinášaju žrtve u obćinske svrhe, dakle doprinosoše najvećma i k sazidanju obćinske sgrade. S toga mi Hrvati obćine pazinske nemožemo a i nesvojemo dopustiti, da se dade mjesta u toj sgradi sjednicam društva, kojemu je glavna svrha (kako se to razabrati može iz društvenog statuta) zatiranje našeg jezika, kojeg nam najamčuju i članak XIX. državah zakonah, te naših pravaah. S toga mi podpisani pontizno molimo to Visoko c. kr. Namjštinstvo, da blagoizvoli uvažiti naše opravdane želje to poprimiti proli tomu stroge mjere po dotičnih zakonih.

Što neupravismo ovaj naš protest na obćinsko glavarstvo u Pazinu kano prvu kompetentnu oblast, te niti na zemaljski odbor u Poreču kano drugu, uzrokom je to, što ne imademo u njih nikakvog povjerenja. Da se obćinsko glavarstvo drži istih načeljah, kao pomenuto političko društvo, glasim nam je svjedokom to, da je dozvolilo političkomu društvu, da drži sjednicu u obćinskoj sgradi. A da nam je zemaljski odbor očito protivan, uvidjet se je moglo u zadnjih sjednicah pokrajinskog sabora u Poreču, gdje se nije našim hrvatskim zastupnikom niti dozvolilo, da govore jezikom, kojeg govori većina stanovnikah Istre.

U Lindaru, 27. siječnja 1884.
Sledi 157 podpisah.
Na to nam je stigao kroz c. k. kotar. glavarstvo sledeći odgovor:
Nro. 2213.
Gospodinu N. N. i drugovom u Lindaru.
Se vraća sa obznanom, da se je visoko c. kr. Namjštinstvo u Trstu naljed naredbe od 4. t. m. Br. 5082 izjavilo, da u podnesku spomenuti predmet nespada u područje istog Namjštinstva.
C. k. kotarsko glavarstvo
Pazin, 8. svibnja 1884.
C. k. kapetan: M a n z a n o s r.
Neima dakle ni tu za nas pomoći. Dobro je i to znati.

Omišalj koncem maja 1884. »Bolje ligda nego nigda«. Izvolite g. uređniče radi narodnog interesa štampati sledeći dopis.
Radi se našim o školskoj sgradi već više godinah, koja je ovdje od prekte potrebe kao i kruh svagdanji. Za c. kvom dolazi na prvi red učionica, te dvie jesu temelj ljudske naobrazbe. Želim ih dakle napredovati u svemu, kao što je dužnost svakoga osobito u sadašnjem vjeku, to moramo uprieti sve svoje sile, da sagradimo sgradu shodnu za učionu. Pred-ne-

koliko mjesecih bio sam se doista uzradio sudušejemu zastupstvu obćine Omišaljke, koje je bilo određilo sagraditi novu kuću u tu svrhu. Učinilo je, već sve potrebne korake za to: sustavilo naime zapiski, javilo c. k. kotarskomu glavarstvu, koje se je dapače pohvalno izrazilo za to njezinom zastupstvu veleć, da je već i doba tomu, da se ta stvar pospiješ, nadalje javlja je i istomu c. k. namjštinstvu, od kojeg je bio naročito poslan i njeđnik, da zgotovi naert za novu sgradu; snda se samo očekuje taj naert, ali — ali neznam kad će doći. Kad bi blo dospio, bila bi stvar gotova, ali ovako neznam kako će to proći. Tako vam je sada ovdje u toj stvari — a ja pišem ove redakce nebi li možda urodili dobrim plodom, da se ta gradnja dokonči onako, kako je bilo jako krasno započeta. Medjutim počeli su se skupljati nekoi od zastupnikah, koji snuju, kako bi ono što je liepo započeto posve umišli, nu to njim prepriče glavari Miko Marčić, na čem mal doista hvala, samo neka uztraje na tom do konca te će doista onda moći ubrati lovor-vienac i biti će nu potomci za vrike harni. Za čim teže ti svojejavlj zastupstvo? Ima naime jedna stara kuća »Stogata« sv. Agata zvana, koju bi htjeli po svoji sili nekoi od tih zastupnikah porinuti obćini za učionu. Medju tim zastupnicim nalaze se i dva savjetnika obćinska, koji najviše prouzročuju tu smutnju u puku. Jednomu od tih jest ta kuća skoro svojina te po tom radi sumo da se je riješi. Ta dvojica sazivlju sami, čujtelj sjednicu bez glavnara da i postavljaju glolu, ako tko od zastupnikah nebi došao, kani sjednicam; sakupljaju posle sv. mias sami puk kao da su tko nije ništa, sve to sumo da bi puk osvjedočilo i tom, veleć, da će mnogo manje potrošiti. Kupit staru ali novu kuću — kupit za dvie tri godine ili za 40—50 godinah, to je njim svjedeno samo, da svoji cilj postignu. Moja braćo Omišaljani! Pamet u se. Znate da morate kupit kuću, dakle bolje da potrošite za novu kuću malo više pak četo onda potrošit i vi i vaši djeca koju će van za to blagoslovljivati. Mjesto imate najliepše što si možete pomisliti. Pri »Kaštelu« imate mjesto svoje, da si holjezu u Omišlju pomisliti nemožete — kod ulaza u grad imate gušterinu, možete tu sagraditi s vremenom stnu za učitelje, popove, za obćinski ured itd. itd., da se jesam mjernik izrazio kad je uzao zadnji put naert — »da nije vidio nigdje jošte tako liepu i prikladna mjesta za učionu«. Kakva li je ta stara kuća? Gladimo li položaj i taj nevrlići za učionu, jer je sa strane gornjeg grada, sa strane »štrca« dakle po zimi nepriatupna vjetrovima vrla, doćim pri »Kaštelu« može bit vit lukovogod se hoće. Već imade 30 godinah da je zapuštena krov će brzo pasti alitko nestoji u njoj. Što koristi sada spurtar do do nekoliko godinah opet trošit? Pa bilo je već više put od nadležnih oblastih izrečeno o toj kući: da nije nikako prikladna za učionu. Željili su dakle, da se sagradi nova kuća a drugo, da bude pri Kaštelu i nigdje drugdje. Svaki početak je težak, tako je i taj. Ako možda nekoi misle, da će mnogo potrošiti za novu kuću ali da bit bar novi, onda će obćina potilit za nekoliko let. Znajte, da to nećinite samo za jednu ili dvie godine. Gospodinu glavnara molimo, da uztraje na onoj stazi do konca, na kojoj je započeo. Natreba se plašiti, samo radite bez kakve sebičnosti, činito kako i za sebe.

Napokom trebalo bi paziti, da bi Kaštel ostao za uvijek gore kao starija a ne bačat to doleje.

Jelšane mjeseca junija 1884. Dvino več nisi primila mila »Naša Sloga« nikakve vesti iz ovoga kraja. Puk je ovdje, reć bi zaspao. I pravo bi imao, dragi čitaoče, da ovako misli. Iz svakoga kraja tužne Istre čitaš misli. A iz ovoga baš nikakve, kao da bi ovdje sve u najboljem redu bilo. Joji da čuješ pako sve, što se ovdje zgradja, kose bi ti se naježile, a stalno bi i suzu milosrdnicu nal ovim toli zanemarentim pukom protodio. Ovdje, gdje je puk najmanje pomješan tudjim elementom, moglo bi se što izvanredna očekivati, a i moglo bi se stogod postidi, da ima voditelja. Srećenić, učitelji, nadžupani morali bi narod probudjivati i voditi ga.

Tekar sada u najzadnje doba obratio se je malo na bolje; tekar sada sjetili su se gorespomenuta gospoda svoje dužnosti, te osnovali »Narodnu čitaonicu«, kojom će probudjivati narodnu svijest. Radošću odazvali su se nekoi pozivu, da stupe u narodno kolo, te se upisali kano članovi u ovo društvo. Osobitom pohvalom spomenuti nam je vrloga našega rodoljuba Joalpa Iskra trgovca u Križevcih, koji se uvijek rado sleđa svoga zavjetaja te obilno podupire svako narodno poduzeće u Jelšanah. Odazvalo se je i sada pozivu te šilja »Čitaonica« bezplatno »Slobodu«, »Pozore«, »Bic«, »Kvarner« i »Gospodarski list«. Isto tako poslao je i g. Kalčić, vojnički liečnik

10 for., kao prvu podporu. Ugledali se i drugi rodoljubi u ovu darežljivu gospodu). »Čitaonica« ima sledeće novine: »Slovenec«, »Edinosti«, »Novice«, »Brenčelj«, »Zgodna Danica«, »Ljubljanski Zvon«, »Mira«, »Sloboda«, »Pozor«, »Kvarner«, »Naša Sloga«, »Bic«, »Gospodarski list«, »Tjeleator Tapblatt« »Weltblatt« »Sprechblatt«, »Klikiri«.

Da se odazove želji članovah, preleđila je čitaonica 18. svibnja zabavu. Sbog častustosti predsjedničk' g. Pipa, govorio je govori g. Ante Stemberger. Liepom pripodobom orisao je domoljublje, pokazao pretklostvo izdajstva, odvraćao od narodne neobjanosti te pozdraviv prisutne, opominjao jih, nek jim bude domovina prva i sveta, te nek se slože u svakom narodnom poduzeću. Na svršetku pozvao je prisutne: »nek zakliću 3 kratni »živio« caru i domovini.

Zatim je sledilo pjevanje. Pohvaliti moramo pjevače, da su se u tako kratko doba toliko naučili. Sve tri pjesme: »U boju od Ivana pl. Zajca«, »Mladini« od Hajđriha i »Frankopanku« od Iv. pl. Zajca pjevali su toli prečizno, da si zabravio, da imas pjevače seljake pred sobom.

Pjevanjem je ravnao g. Ante Stemberger. Zabava svršila je plosom. Da je pako ova zabava dobro izpala, trudili su se zato g. Ante Notar, Davorin Košić, Dav. Rotmajar i Ante Stemberger. Dok budu ovi stabiri u čitaonici, ona sigurno propasti neće. Dobru podporu pružili su gospoda Pip.

Čujo se, da će u kratko drugu zabavu privesti te da će na istu takodjer pozvati izvanjske rodoljube. (Prva zabava naime bila je samo za domaći puk). Dobro bi to bilo, jer tako radili bi mi Istrani zajedno i složno proti skupnim našim neprijateljem. Kod zabavah upoznajemo se i poličimo k pozitivnom rodoljublju.

Vi puko, obćinari Jelšanski! stupajte napred po ovom putu, kojim ste udarili, te budite uvjereni, da Vaš trud neće biti bezplodan. Pokažite, što se slogom učiniti može te pripravite bolju budućnost svomu potomstvu, nego li je Vaša sadašnjost!

Iz Pömjanščine. Naši narodni protivnici služili su se prigodom poslednjih pokrajinskih izborah proti nam takovim oružjem, kakvoga neli valjda niti pakao izmislio, kad proti kraju vojuje. Nu njihova oružja, njihova smjelost leži pred nami stonijena, a oni se budu zaisto umirili te nas drugič mirno pustili, da po svojoj drugoj volji biramo kako i koga mi želimo. Čuditi se moramo, kako se nekoja gospoda kod izborah tako pontizuju, da njim prosti kmet kaže: ala su ta gospoda bezumna, mi znamo i razumemo više nego oni, koji hoće, da nam predstave crno za bijelo, zlo za dobro.

Do sada se znalo uvijek vikati od strane naših protivnikah: popi su krivi i tudjinci, da nam ne ide kako bi sami htjeli. Nu gospoda, vidite sada, da tomu nije takovi ste u Pömjanju četvero svojih agentah iz Koprna imali još nekoliko naših propagalica i pljuđurade. Četvero li petero svećenikah mirno je gledalo, kako vaši rade, a vi znate dobro, da kad popi neli odveć mudri bili, da bi svuda lošo vaša stvar izpala. Norcem, silovanjem i strašenjem ste komać od malo glasovah izmamili a naša mirna stranka ih je imala 126, a da smo jih više trebali, još bi se jih bilo javilo. U Piranu ste same kmete imali, a vaši agenti su čak u Sačcl s mltom tekli. Recite nam istinu, koliko ste mogli glasovah za se skrpati? Vjerujte, da od onih istih silodjarah, kojeste u listu stavili, neli bili za vašu stranku glasovali, da su izabrani bili. Vidite dakle, da nas nisu ni popi ni fratni ni tudjinci nas domaće kmete od sloge i jedinstva doveli, nego nesmiljeno postupanje vaše s nami, vašu bezobraznost, vaše varkanje. Mi boćemo, da napredujemo, da se prosvjetlimo i da se naši novi i za naše stvari troše, a ne kako ste si vi u glavu uplitali, da mi moramo biti više blago, a vi da se s našom krvavom mukom pitate.

Što sada vikete, da smo Kranjci, Čidi, Ščarci, to vam budi slobodno; mi smo pod timi imeni braća složna, a vi nebudete

nas s tim vikanjem razdjellili, kako vam je to nekada za rukom išlo. Što nam pak kažeš, da smo posmradili svu Istru, u tom se toliko slažemo, što smo posmradili onu vašu smradnu Istru, koja je znala za nas samo tada, kad smo izabirali, onu Istru, koja škilji preko jadranskoga mora u blaženu zemlju. Da čemo sada težiti za Ljubljanom ili Zagrebom, zato si nevarite glave. Tu odlučuju, oni koji su zato postavljeni, mi vam samo kažemo, da smo Slovenci i Hrvati istarski braća složna, i tih imenah se nikada više nećemo sramovati. Što nam pako ona bezimena pisma pišete, znak je, da se svoga djela sramite; podpišite se pak se možda budemo razumili; drugičje proglašujemo vaše pisarenje djelom ludosti i djetinjarije. Da gospoda, probudjeni smo od Trata do Draguču, od Rieke do Učke, a probuditi čemo braću na Pazinščini, Puljšćini i Polreščini, da budu i oni u naše bratsko kolestupili. Tad čemo sjedinjenimi silami raditi oko duševnog i tjelesnog boljka našeg roda i dokazat vam, da ne zaostajemo u ničem za vami. Kad budemo svi svoji na svojem, vladat će mir i ljubav medju nama, inače nikad!

Izbori izbornikah.

Obćina Mišje
Imade oko 6000 stanovnikah. Gradč Milje i bližnja okolica broji kakve 3000 stanovnikah, ostalo spada sve na slovenska sela, i to osobito na Plavje, Škoflje i Hrvatini. Ono što biva riadko gdje u Istri t. j., da se nemješa obćinska oblast u izbore izvanjskih obćinah, biva ovdje. Gospodina iz Koprna radili su i u Miljah, što tajno, što javno za svoju stranku, nu ondašnji braćo nemođu se varati, njim je osoba g. Križanec toll mila, da čuju jedva ikad Talijani potisnuti. Sav trud g. Crudićina, koji je radio po nalogu gospode iz Koprna, ostao je julov. Njeovo desetorica braćah nije nam mogla naškoditi, a sama selha izvrgla je rugu. Od prošle godine poskođio je broj talijanskih braćah od 5 na 10, nu naš se je početverostruđio, naših je glasovilo 30. Olatite sledi, da se naši braćo osvjedočuju, da uvidjaju i sami, kolika nam prieti svim skupa pogibel od ljudih, koji su tako dugo ravnali našom sudbinom. I u Miljah, kao što u čitavom koparskom sudbenom kotaru, pokuzilo se dne 20. pr. m., da čim prieti narodu veća pogibel od nepozvanih gostih, tim postaje oprezulji, tim bolje se pripravlja na kriepak odpor. Ovakve izborne borbe ojavraju narodu oč. On se i nehoti pita: čemu me dva put u godini muče moji protivnici. Odgovor je lahak. Muče me, jer neću da plesom, kako oni sviraju. A tako je i pravo. Živili sviastni izbornici obćine mišjake.

Obćina Dolina.
Medju obćinama kotara koparskoga je Dolina u narodnom pogledu najlšća. Nju nije jošte dosad, a tvrdo se nadamo, da neće niti u buduće okuljati stopa talijanska. Narodno svećenstvo, rodoljubni učitelji, labor i čitaonice, probudili su u toliko narodnu svijest, da se taj neusudjuja gospoda koparska niti kušati sreće. Dolinčijegurni svoje pohjade, dolazili bi do letosa na izbore za zemaljski sabor u matonem broju, nu ovaj put došlo ih je mnogo, a da je trebalo, došlo bi jih bilo i dva put onoliko.

Izbor se obavio dne 20. pr. m. po podne. Biračah glasovalo je oko 50. Borbe nije bilo nikakve, jer nebišaje protivnikah. Izabrani bijahu jednoglasno svi narodni izbornici. Slava svim braćem, najpače njihovom prevriednom proaku. Živili!

Obćina Dekani.
Sjeme bačeno od političkoga društva »Edinosti«, te od prve štedionice i poučilnice, početkom prošloga mjeseca u plodnu zemlju obćine Dekani, rodilo je stostrukim plodom. Tomu nam je dokaz dan izbora izbornikah, dne 21. p. m. Prigodom obćeg sabora političkoga društva »Edinosti«, narod se dekanos obćine dobrobrano za narodnu stvar oduševio. Rieči i savjete, koje je onom zrodom slišao, uplijilo si je duboko u srce. Rodoljubi pojedinih podobćinah, nisu prestali raditi i nadalje učiti i na izbornu borbu pripravljati.

• Živili takovi rodoljubi! Ured.

Obćina pomnjanska i dekanatska bljahu jur prošle godine stešćićem koparskih agitatorah. U jednoj i drugoj uložili su naši narodni protivnici sve sile, da narod zavedu, da ga prevare. Oni su nastavili svoj nečisti posao i ove godine. Svoj su rad dapače podvostrožili. Služili se istim oružjem kano i svuda drugud u Istri. Često bijaše viditi koparsku gospodu u tih obćinah. Znaloo se dobro radi česa dolaze. Dolaze naime jedino u vrijeme izbora. Našli dapače nekoliko izrodah, koji su za njih radili. Pozivalo se jih na dogovore u Kopar. U Kopru pialoo se liste izbornikah, pa je razposlali svojim agitatorom.

Kako je poznato, talijanske spletke nisu uspjele u obćini pomnjanskoj. Tuj je narod odvažno rekao svoju. Trebalo je dakle baciti se svimi sredstvi na jedinu jošte nadu, na obćinu Dekani. Računali su naime ovako. Pomoćju izbornikah buzetških, roćkih, koparskih i dekanatskih izabrali čemo svoje zastupnalke. Računali su bez krčmara.

Na dan izbora nebljaše viditi gospode. Amo i tamo šljajao se kakav njihov agitator sa punim džepom talijanskih listnah izbornikah. Naših biraćah nadošlo je preko stotine. Badava smo tražili protivničke birače. Govorilo se doduše, da će ovaj ili onaj glasovati za talijansku listu, nu taj glas se nepovrđal. Komisarom kod izbora bijaše kano i u prvašnjih obćinah gosp. Lukeš, kot. tajnik iz Kopra. Izbor tekao je u najljepšem redu. Za narodnu listu glasovali su i oni, kojim bijahu poslune talijanske liste, da jih medju birače podiele. S nami glasovali su dapače dosadašnji glavni agitatori koparske gospode. Od ust do ust kolao je vesoo uzvik: svi su naši, protivnici neimaju niti jednoga glasa. Taj se uzvik ponavljao sve do konca izbora. Naši izbornici bljahu izabrali jednoglasno. Priznajemo rado, da se takovomu uspjeh nadall nismo. Uspeh taj prekorao je naše najsmjellije nade. Ovim izborom bljuae osjegurana pobjeda narodnim zastupnikom. Nakom izbora zaplesao je narod od veselja. Oduševljenje ruslo je od hipa do hipa. Govorilo se oduševljene govore, pjevalo rodoljubne pjesme. Sveohćit bijaše glas: Kao što smo danas birali, tako čemo birati uvijek. Živiti tako svjestni birači iz Dekanih, Kubeda, Sv. Antona, Černogkula, Gračića, Rzara i odkud kod bili. Živiti njihovi vodje i prvaci! Živiti napose oni, koji su se prigodom ovog izbora prekrstili!

Čestitke koparskim izbornikom. Iz Stinjana je došla sljedeća čestitka:

Rodoljubivim izbornikom koparskog političkog kotara! Znakovalo jato crnih gavrana nad vašim kotarom, nebi li razneslo što je rodoljubni mar makom posakupio; ali — jato prošlo kako došlo! Probuđenju narodna svijest, tvrd značaj, nepodmitljivi ljudi obranili su kotar. Blago si ga niemu kod takvih izbornikah. Čestitamoi živiti! (Podpisli)

Pogled po svijetu.

U Trstu, 18. junja 1884.

Novine javljaju, da će biti sazvane delegacije koncem mjeseca oktobra. Carevinsko vieće bi se imalo sastati drugom polovicom mjeseca novembra.

Glasa se, da će se i ove godine sastati car Fran Josip sa njemačkim carem Vilimom u Gaštinu. Tomu sastanku nepodaje se nikakva politička važnost.

Lanjskim nemioru u istarskom saboru neima letos ni traga. Reć bi, da se je većina porečkoga sabora ponešto opametila ili se drži one narodne: »strah je vrag«.

Dne 16. t. mj. sastala se dva sabora u našoj poli države, naime dalmatinski i tirolski. Lanjsko zasjedanje dalmatinskoga sabora bijaše naglo prekinuto. Za razlog tomu navadjalo se, što je zastupnik Pavlinović predlagao, da se uvedu u cijeloj Dalmaciji hrvatski jezik kano službeni jezik. Drugi vole, da bijaše povod razpustu sabora rezolucija narodne stranke, u kojoj se zahtjevalo, da zamjeni namjestnika—vojnika, civilni na-

mjestnik. U novije doba dolaze glasovi iz Dalmacije, da se je namjestnik Jovanović sporazumio s narodnom strankom. Koliko je na tom istine, pokazati će najbliža budućnost. Na knadni izbori za dalmatinski sabor izpali su kano i kod nas, po želji hrvatske stranke. U govoru, kojim je otvorio namjestnik Jovanović sabor, izjavlja, da vladi leži na srcu duševni i materijalni napredak zemlje, te da će ona zemaljsko zastupstvo za postignuće toga izdašno podupirati.

U hrvatskom saboru bljahu zavrženi razni predlozi opozicije o adresah na kralja, a primljen je predlog vladine stranke, kojim se većina ograđuju proti zavedenju kraljevskoga komisara — kao što se dogodilo prošle godine prigodom nemirah — proti jednostranom tumačenju nagodbenoga zakona i napokon zahtjeva, da se sazovu regnikolarne deputacije, koje bi imale poravnati sve razmirice, nastavše medju Hrvatskom i Ugarskom. Te razmirice proizlaze odatle, što Magjari tumače i provadjaju nagodbeni zakon onako, kako njim se sviđa i kako je njim u prilog.

Sa uspjehom izbora u ugarski sabor, pišu mađjarske novine, da su svo stranko zadovoljne. Ipak tomu nemože bit tako. Vladina stranka, prom se služila svim mogućimi sredstvi, nemože se baš pohvaliti sa uspjehom. Koliko je do sada poznato, bijaše izabranih 206 vladinih, 55 umjerene opozicije, 66 neodvisnih, 12 spadajućih raznim narodnostim, 10 divljakah (koji nepripadaju nijednoj stranci) i 17 antisomitah (koji su proti židovom). Učešće kod izborah bijaše vooma živo; u mnogih mjestih odlučilo je samo nekoliko glasovah. Izgrada bijaše skoro svuda, dapače i u glavnom gradu. U devetom kotaru naime navalili su privrženci propaloga kandidata stranke neodvisnih kamenjom na gostionu, u kojoj su slavili pobjedu birači vladine stranke. U obće mogu se Mađjari pohvaliti tim, da su oni prvi ustavni narod na svijetu, gdje se događaju tako česti nemiri, izgradi i krvoprolića prigodom izborah.

Srbska narodna skupščina odglaasuje bez ikakvog prigovora sve i sva, što njoj vlada na protres podnese. Tako je dne 16. t. m. nakom kratke razprave odobrila vladin predlog o novih porezih.

Razmirica medju Srbijom i Bugarskom poravnat će se mirnim putem. Njemačka posredovala je prva medju obimi državami. Njoj se pridružila Anstrija, Rusija, Italija i Englezka. Kako se javlja iz bugarske prestolnice postignut je taj uspeh, da je bugarska vlada odredila, da se od strane njezine četo sa priepornoga zemljišta, dok se stvar poravna.

U Rimu pobjedila je prigodom obćinskih izborah katolička stranka. Ovaj se uspeh tim neugodnije dojmio taljanske vlade, što su katolici pobjedili i u Genovi, u Napulju i u drugim gradovih stekli velik upliv. Radi toga nastali su nemiri u Rimu, napose u rimskih crkvah, gdje bezbožnjaci — tobož liberalci — napadaju i izazivju mirne pobožnike. Javljaju se dapače iz Rima, da se mora stražiti crkva sv. Petra jer da njoj prijeti pogibelj od podkupljene rulje. Kad se nemože bezbožnimi zakoni udušit i zadržt sviest vjernikah, tad se prihvaća za slična sredstva, i to da je talijanska liberalnost?

Talijanskim prvakom u Istri.

Onomad me čuše Hrvatski seljaci; Evo me sad s vami Istarski prvaci.

Čudno je i sniti, Kakvi ste vi ljudi, Kad vam čovjek djela I načela sudi.

Nedaj Bože, da tko Turčinu pokresti; Odmah vam je krivac Najernije vrsti.

Zašto? — E, tko novu Kom' vjeru nariva, Radi prot' slobodi, Savjest izaziva.

Mrsko je, velite, To lovljenje svieta, Neuk ako nekrest Tog i neosjeta.

A vam nije mrsko, Ni proti slobodi, Vrebat na Hrvata, Da se raznarodi?

A vam nije mrsko, Diehtli srebrijake, Da otmete rodu Hrvatske seljake?

Jel' narodnost manje I od krive vjere, Da ju vaše duše, Tak debelo mjere?

Zar vas i to uči Djedovska kultura, Da, tko nije s vami, Bezpravan tetura? —

Istarski prvaci, Liepo ste se digli; Al su i Hrvati Već na razbor stigili!

Franina i Jurina.

Fr. Holtetraj Jure, nisi nekako namrgojen. Jur. Vranica neću hiti! Fr. Ča si na koprivu staj? Jur. Da suu da rju, nebi mi ni pol muke, al kamo god čovek stupi, mora nagažiti na vrbacu na Krnjelu. Fr. Ja, zađ jedan i drugi o tujem potu živu a svitku njim je dobro. Kadegod se zdinjakha dimi. Jur. Mu ter neka uju je, zađ su i oni stvoreni od Boga, ni bi mogli imat i mrvicu kušene! Fr. Pak da je baš olmnju ni billi? Jur. Za vrbacu neznam varamente, ma onisti Krnjeli, ki žinjaju čestito go sto interesu, po Juridici je olmnju ni koliko je črnoga za nohtom. Fr. Dunke i takoveh je va Istroj? Jur. Ako ne veruješ, pređei se malo do Kanfanara, pak č'š imat č' št i videt. Fr. Po moju grešnu, tega ti nebin Jure skoro veroval. Jur. Muđ no, ču ti prnest drugi put čarno na belen. Fr. Onju valja priložiti va vele litanije: od kuge, vojke, glada i takoveh Krnjeli, oslobodi nas Gospodine!

Različite vesti.

† Matej Fugošić. Dne 16. t. m. premlnu u gorickom sjemenišću u dvadesetoj godini čestiti mladić bogoslov M. Fugošić. Rođen je u Vrbluku od oca Mata i majke Lucije rodjene Vitezii, bio je nećakom pokojnomu krčkoum biskupu Ivanu dr. Vitezici i našemu narodnomu zastupniku Dinku dru. Vitezicu. Ova dva zaslužna brata zasnovae njegovu naobrazbu, poslav ga na nauke u Spljet, gdje i svrši gimnaziju. Posvetiv se svećeničkom stališu, ode zatim u goricku bogosloviju. Prezao je na putu nauke i kriteposti, hiljudi postati ne samo rieču, nego i činom glasnikom božijim. Na ne zaboravi uz to, da mu je Hrvatska domovinom, te da Hrvatom mora biti namijenjen njegov rad. Draga i mila mu je bila zato hrvatska knjiga, a s oduševljenjem i sa učešćem pratio je poživovni rad otačehinjak diljem cijele Hrvatske. Rasao je kano loza u vinogradu Gospodnjem, ali nam nije bilo čano dočekati njezina okrepiljujućeg ploda. Sakupljivao je cvietne sokove, da je pak kao med prinese tužnom Istarskom Hrvatu, ali nade njegove i naše presteče prerana smrt.

Liep mu bijaše sprovod, učestvovali su njegovi predstojnici, bogoslovni profesori mnogobrojni svećenici i redovnici,

te njegovi drugovi, koji mu okliše, grob lepim vlcenam lilanah i odjivaše pri sprovodu dvie ganutljive tužaljke, jednu hrvatsku a drugu slovensku.

Mili pokojniče: na Tvom svjezem grohu tko da Ti neklišne: Bila Ti lahka zemljica u kojoj počivaš!

Biskup Strossmayer podario je kao počastni član goricke čitaonice, listu sa svotom od 100 for., a čitačije i podporno društvo u Gorici isto tako sa 100 fr.

Tršćanska čitaonica preselila se jur u svoje krasne nove prostorijske k »Zelenom križu«. U subotu dne 21. t. m. priredjuje svojim članovim i zvanim gostom eujan koncert sa bogatim programom. Nadamo se, da će k toj zahavi po-briliti sve što je u Trstu svjestijega naše krlv. —

Budućeg čedna otvara se u vrhu čitaonice liepo uređjena kućlana. Postarano je dakle dostatno za duševnu i tjelesnu zabavu članovah, te možemo ponosno kazati, da naša čitaonica sada nezaostaje u ničem za ikojim sličnim društvom u Trstu.

Hrvatski paviljon u kojim je kod posljednje izložbe u Trstu Hrvatska svoja proizvoda izložila, bijaše od društva za poljeppanje grada — ponudjen na dar gradu Trstu, nu paviljon stoji još uvijek na istom mjestu, izložen svim nepogodnim vremenam. Gostioničar iz Barkovljan, gosp. Karmelić, ponudio je gradu 200 for. za paviljon u numjeri, da ga prenese na trg barkovljanske luke i sa pogodnom, da mu ga grad u toliko popravi, da bi ga mogao rabiti za kavauu. Spomenuto društvo obćalo je magistratu 500 for. za prevozne troškove, nu naši gradski oči odbili su velikodušnu ponudu i tobožnjeg razloga, da bi za temeljitu popravu paviljona trebulo potrošiti kakovih 3000 for., koje bi morao grad izdati; k tomu izpričavaju svoju krkotost (i) tim, što je sgrada tobož nepriljeterna i, jer iz samog drva građena, radi ognju pogibeljna. Eh, da j'ouo kakova čozotaka ribarska kolibica!

Kako živi sv. otac. Njemački časopis »Germania« donosa sljedeće vesti o načinu života sv. oca Lava XIII. Ustaje u 6 sati u jutro. Nakom postolje molitve čita sv. mislu u 7 sati. O osmoj prima i riečava spomenice crkvenih »ruževah (kongregacijah) i odgovara na pisma. Ob jedanaestju pošiljejuje javne aunciacije; u to doba prima sv. Otac poslanike, biskupe i pobožne putnike svih narodah i svih stališah. U pol jedne ide na šetnju u vatikanski vrt, kamo ga obično spravlja koji od viših svećenikah i dva počastna stražara. Većinom ide s ujim monsignor Boccadi, njegov tajnik i prijatelj. Nije li vrijeme liepo ili ako se ne čuti sv. Otac dobro, vozi se na šetnju navadno do vaticanskoga Belvedera u kočiji u tu svrhu zgotovljenoj. Objedva po rimskom običaju u 2 sata. Ohjed traje samo pol sata. Taj je vrlo akroman; sastoji navadno iz jedne mesne hrane, nešto sočiva i voća. Kod objeda popije sv. Otac čašu vina Bordo, kako mu to liečniči pripisuju. Iza objeda počiva kratko vrijeme; zatim se povuče u svoju pisarnu. Od 5 i pol razina sv. Otac predstojnike i tajnike raznih crkvenih druževah, s kojimi se dogovara o crkvenih pitanjih. Ob osmoj prinosa mu novine raznih državah; on čita samo talijanske i francuske. dočim si daje prevest važnije vesti iz njemačkih i englezkih novinah. Ob devetoj i pol molli sv. Otac kručnu. Ob desetju večera; i to obično malo juhe, jedno jaje i nešto salate, zatim ide u svoju sobu.

Hrvatski jezik. Mi neznamo na koje muke mogu još naše oblasti postavljati naš jezik i naše rodoljube, koji se tim jezikom služe Iza onih mukah, što ih do sada doživiamo i što jih još danadas moramo bilježiti. Nek se nitko nevarna, da će u nami malakasti vjera u sretniju budućnost našega naroda i našega jezika u Istri. Ma nas i a sto načina razapinjali, mi čemo svoje pravo braniti pred svitmi i pred svukim, pa nebuđe i saščnjanja kod naših obhatah, kao što bi moralo biti, mi čemo znati kamo. Jednom već mora prestati do neprestano zadirkivanje nekht ter nekht ljudi.

Našemu prijatelju č. g. Andrijiću bila je od e. kr. poreznog ureda u Lušinjju odbijena namira samo zato, što je sastavljao u hrvatskomu jeziku. Malo niže donasamo utok, što ga je isti upravitelj na e. kr. okružno poglavarstvo u Lušinjju. Onim činovnikom poreznim preporučamo, da ako žele dobiti premeštenje, neka se ravno obrate na svoje poglavarstvo, a da neuzimlju kojekakove izlike na štetu trećega za dokazati, da nisu sposobni služiti u onom mjestu, jer time gube na svojoj časti i kod naroda i kod poglavarah. Porezni uredi nisu nikakav forum, te se tamo nemože niti govoriti okakovoj »linija del foror«, pa da bi se sve i dalo govoriti, taj bi morao po prirodnom i povjestnom pravu biti jedino i izključivo hrvatski jezik. Sve međutim utoka, kojemu nije od potrebe, da mi štogod nadodajemo sa naše strane:

»Dne 30. t. mj. pošao je podpisani u Lušinjju i predstavio se tamošnjem e. kr. poreznom uredu sa prilženom, namrom uz želju, da mu bude izplaćena. Proti

svakom očekivanju uklopjena namira bila mi je odabacena s razloga, što je sastavljena u hrvatskom jeziku. Istoga dne tražio sam dva puta zasebica c. kr. poreznog nadzornika, da mu se potuži na takovo nezakonito postupanje onih c. kr. poreznih činovnika, ali ga u uredu nenađo, čekati nemogoh jer me je služba na mjesto zvala i eto me danas pismenom olovom slavnom c. kr. poglavarstvu, da pitam ne milost, nego pravitu zajamčenu svakom austrijskom državljaninu §-om 19. tomejnog zakona ove carevina, koji veli, da je svakoj narodnosti dopušteno služiti se sa c. kr. oblastni u svojem materijalnom jeziku. Da je pak podpisano materijalno jezik hrvatski jezik i nijedan drugi, o tomu držim, da sam kompetentiji suditi ja sam nego li gospoda plaćenici slavnog poreznog ureda u Lošinj. Odbijajući dakle hrvatsku namiru samo za to, što je hrvatski napisana, onaj c. kr. ured išao je proti §: 19. tem. austr. zak., njegov je dakle postupak samovoljan i nezakonit.

Podpisani služim na Unjahu u svojstvu upravitelja ove podžupe i zato ima pravo voći plenu, o kojoj priložena namira. U svojoj službi on mora uvijek i jedino služiti sa hrvatskim jezikom ako hoće, da mu trud i služba javeli neostanu. Glede toga lukko je popluti se kod m. ž. dekanskog uredu u Osoru ili prečastnog bisk. Ordinarijata u Krku, od kojih podpisani u poslovih svojoj službi jedino zavisi. I jezik dakle same službe, za koju vnađ dotičnu plenu, daje podpisano pravo služiti se hrvatskim jezikom.

Svako mjesto ima svoje variježe, ima ga i mjesto Unje. Držim, da neko nitko pamotan tražiti, da pišem bilo što, nekmoli namira, u unjiskom narječju. Da bi to bilo, tada bi se imalo tražiti da c. kr. činovnici stajnujdi u pr. u Rovinju, Piranu, Kopru itd. imaju dopisivati u narječju rovinjskom, piranskom, ili krakom itd., gotova Babilonijal Svata narodnost ima svoj književni jezik. Ima ga talijanska, u temu ga i hrvatska. U književnom dakle hrvatskom jeziku napisan priloženu namiru. Ako se napvjeruje, nek se poplta za su i Svediško Fran. Josipa I. u Zaprubu.

Činovnik je za narod, nije narod za činovnika. Ako činovnik neznaj jezika, koji se u obsegu njegova djelokruga govori, meut može biti žao, košto i jest, ali mu pomoći nemogu jer ga je nepostavih na mjesto. Ja tražim svoje i hoću, da mi se dade, jer svakomu trudu pristoji svoja plaća.

Rekao mi se, da se u Fliću drugačije govori i piše. To sam znao, a znao sam također, da se u Turškoj i u Mladarskoj drugačije i govori i piše; ali ja nisam kriv ni za su u Fliću Slovenci a ovamo Hrvat. Svakomu svoje.

Krčki i oraski c. kr. porezni ured prima ne samo hrvatske namire, nego i hrvatske sple, utoka itd. te ih rješava; a ja mislim, da je i Krk i Cres u lošinskom okrugu.

Pred tri mjeseca likvidirno je c. kr. porezni ured lošinski dva namire, jednu sastavljenu a obevne vidljivano od podizanoa u hrvatskom književnom jeziku. Danas već onaj c. kr. porezni ured neđa da prima hrvatskih namirah. Takov postupak pametni ljudi nazivlju prkosom, a ja kažim, da bi taj prkos morao ipak jednom već prestati u naših stranah. Svaki izazov zove odgovor.

Oto slavno c. kr. poglavarstvo izvoliti će u što kraćem roku naložiti c. kr. poreznom uredu u Lošinj, nek likvidira priloženu namiru, obznajući podpisano mu kada će moći u Lošinj dignuti nove.

Odlučim poštanjem Unje. dne 31. svibnja 1884. pop Ante Andričić, podžupnik upravitelj.

Gubitak teka i slaba probava. Svaki koji boluje na katara želuca, podržen je recenim težkim neprilikom sa neprestanim gubitkom vjetrovnog djelovanja i potišćenog sušenja ili propadanja, koje je često utoliko prerano svršetka života. Nije ustanovljeno doba, kad je čovjek podržen ovim bolestima, nego obično često završamo je u mladosti i kad lijece, osobito kod suptilnija vjetrovnog anaga i škofolovne naravi. Žrtve takovih nenosiivih bolestih trpe na vjetrovih, na turobnosti ili siuti i na ostalih nestabilnih bolestih crievalih, koja najzirnija pripisuju zdravlje i podkapaju čitav život. Priznaju mjestu čistoga zraka i okrepivaju dražimju njenu kundra poboljšati stanje takovih pomilova ujez vriednih bolestnikah, dupače često su bezuspješni i protivni zdravlju. Salsaparilla održala je pobedu sa izvadkom Parigline spojenom sa ostalim biljnkama i kolkovi i pronadajna po doktoru Ivanu Mazzolinu u Rimu, koji je sastavio čestilo — Syrup Parigline — nek, koji sa sigurnošću zdravlje čovjeku vraća, kad se u prepisanoj mjeri uzima. — Jedino skladište u Trstu u ljekarni — Predsjednik I. G. Urošević (Via Farneto 1 S. Giacomo in Monte).

Pomorske viesti. Kretanje austro-ugarskih brodova u tu i inozemstvu. Dozvedli su: Trač 11. lipnja. Alfa, Nikolić iz Maratonotia. Taganor, Radonić iz Batuma. 12. Miran, Pakurlić iz Ganea. Capodistria, Capazzo iz Kalamata. Inetra, Caffero iz Marsije. 16. Mar-

quado, Barboni iz Fort' Opusa. Budapest iz Rieka. — Bakar 11. lipnja. Bakarac G. Gudić iz Olima. 13. Tonina C. Andrečić iz Mjelkaha. — Kraljevica 10. lipnja. S. Giuseppe IV., Sabatinij iz Ancona. 11. Imelda, Gurićin iz Bakra. — Sifalca 8. lipnja. S. Giovanni o Giuseppe, Zubčić iz Zadra. — Mijake 8. lipnja. Sv. Juraj, Lukanović iz Spilja. — Juraj 9. lipnja. Sv. Padre, Rumen iz Filadelfije. — Genova 9. lipnja. Flavian iz Livorno. — Sestu 8. lipnja. Felice, Antioz iz Rieka. — Nizzu 8. lipnja. Mateo, Katarinić iz Odessa. — Gospići 8. lipnja. Jarad, Barbarić iz Savastopola. 5. Tigri, Zotti iz Treča. — Gjurko, Petričević iz Trsta. — Sita, Dubrović iz Jaffe. — Enos, Alešić iz Patne. No. 2. — Gabelta iz Smirna. — Unita Parenta, Suhor iz Smirna. — Philippeville, 5. lipnja. Teršić iz Bona. — Josipa M., Stanger iz Rieka.

Ođvedri is: Rieka 10. lipnja. Radosmani, Care za Barl. 13. Mali Ivo, Silić za Lisu. Vernik, Teršić za Korčulu. — Bakra 9. lipnja. Poljane, Grosillo za Mjelke. — Karlobag 7. lipnja. Svat Nikola, Locatelli za Rieku. — Senja 10. lipnja. Madona della Salute, Gamalin za Jasin. — Sibenica 9. lipnja. S. Giovanni o Giuseppe, Zabčić za Spilit. — Genova 10. lipnja. Ophir, Adamić za Tarragonu. — Bona 4. lipnja. Thibao, Torčić za Philippeville. — Philippeville 7. lipnja. Vauva, Teršić za Algir. — Libeona 5. lipnja. Vauva, Ferjan za New-York. — Emilia, Thianić za New-York. — Gospići 4. lipnja. Jarad, Barbarić za Maltu. — Tigri, Zotti za Batum. — Alexandria 30. lipnja. Artiero Giovanni, Fiamini za Rieku. — Kardiff 8. lipnja. Pisano, Camuz za Montevideo. — Greenock 7. lipnja. Tibor, Randić za Rieku.

PRIPROSLANO. *)

Gosp. Andriji Mikišić, kapetanu u Brseču. Na Vaša pitanja odgovaram slijedeće: ad 1. U sjednici mjestnog školskog vijeća od 28. maja 1883. bijaše primljen sa većinom glasovah predlog, da se razdieli škola u Lovranu u dva odjela, naime jedan sa talijanskim, a drugi sa hrvatskim učevnim jezikom. — ad 2. Nije istina. (To izjavi predsjednik i 8. t. m. pred obćinskim savjetnici i pisarom u obćinskom uredu). Dužnim poštanjem Lovran 9. junija. — Vilim Grosman.

*) Za Jlanke pod ovim naslovom ne odgovara Uredništvo.

Lutrijski brojevi

Boč	87	12	20	44	90
Grac	84	58	89	10	83
Tomešvar	80	4	21	51	74

dne 18. junija:

Brno	24	78	18	60	40
Innsbruck	48	35	21	14	74

TRGOVAČKE VIESTI.

Kava nizka cijena. Rio od fr. 50—63 bolja f. 70—96. Lagunaica f. 70—80. Portorica f. 94—115. Moko f. 107—118. Čukar prve Marke gotova roba od fr. 26.50—29.—. Uije obično za jelo f. 44.—. Dalmatinako f. 44—49. Talijansko fino f. 70—80 po kvadratu. Riža talj. f. 15—22.—; englozka f. 11—18.50 Bakalar f. 24. — Petrolj čvrsto držan po q. — 10.— u barilah; f. 12.— u sanducih. — Mast svinjeđa prava po f. 65.—, englozka f. 61.—. Stanina slabo tražena po f. 61.—. Maslo f. 88—97.—. Laj f. 45.50 Narandje l. l. moni od f. 2—4 sanduc. Rožiči f. 5—6.50 Lješnjaci f. 35.—. Grozdje Sult. f. 10—33. Smokoe f. 13—16.—. Grašak f. 10—13. Puna bosanska f. 11—15.—. Leča f. 13—20.—. Vana bosanska f. 105—115. Istarska f. 110.— slabo tražena.

Trčanska burza: dne 18. junija 1884. Austrijski državni papiri f. 80.45—80.55 isti u srebru fr. —; isti u zlatu f. 102. 5/10 austrijska renta for. 95.—. Dionice narodne banke f. 859.—. Kredit f. 307—308; Lloyds f. 620. London 10 lra sterlina for. 121.30—122; Napoleoni f. 9.67.68 c. kr. cekini fr. 5.72; državne marke for. 59.50—59.60; franczke fr. 48.80—48.40.

Objava.

Podpisani časti se obznaniiti, da je ovlašten predstaviti od prvoga sriemskog dioc. vinarskog društva u lloku glasovito sriemsko vino u bačvah i butljah; kao i na svih svjetskih izložbah otklikovanu slijovicu i Cognak. — Istodobno razpnačava na veliko i malo izvrstan, sa zlatnom kolajnom na trčanskoj izložbi nagradjen sir (kruplje 1 1/2, kilo) od g. profa Jos. Draškovića u Blagau, izvršavajući naručbe po najnižih cijanah. G. Vučković, u Trstu.

Izdavatelj odgovorni urednik M. Mandić.

Medjunarodna linija

iz Trsta ravno u New-York. Veliki parobrod prvoga reda plova na toj liniji ravno u New-York, ter primaju putnike i trgovinu uz najniže cijene i uz najbolju poslužbu.

New-York. Odlazak iz Trsta.

Parobrodi: East-Anglia, 3400 tonah dne 5. Julija. Germania, 4200 tonah dne 20. Julija. Putnici neka se obrate na:

J. TERKUILE generalnoga agenta za putnike. Via dell' Arsenale Nr. 13, Teatro Comunale u Trstu.

Kajuta za putnike 200 for. — podkrovlje 60 fr. — Radi vožnje trgovine ima se obratiti na Emilliana d'Ant. Poglayena, generalnoga agenta.

Bogato skladište

željeza svake vrsti, dužine i veličine, ociela, žuto miedi (otuna), olova, bakra (rama) kositra (cinka), željezino prosto i fino radjeno, orudja za razne zanate i obrte, poljodjelskog orudju, raznih spravah decimálnih i stolnih

preporučaju

Chevesich i Miloveich

Palazzo Carciotti u Trstu.

NB. Sve sa domaća (tuzemsko) roba razaslije slobodna od carine i po najnižih cijanah.

Nepogrješivo!

Svak dobija iznos nitrage kod koga bi moaj sigurno doživjeti

ROBORANTIUM (medicinsko za bradavice)

hematopujan ostan. Iste tako sigurno djeluje protiv čelavosti, ispuđanja kose, peruti i osedenju. Uspeh vjšeboce po f. 50 nč. i boca sa probu po i for šalju

J. Grolich u Brnu.

Roborantium opativno upotrebljen pokazuje takodjer dobar uspeh protiv labodbi i glodavolji.

Glavni depot za Primorje u Trstu: Petar Sluocvih, farmacia ala Marine, Via Sanita broj 13. — U Rovinju: G. Tromba, ljekarnik.

Zadar: N. Andrović, apot. — Spiljet: N. Aljinović, gorica. C. Ori-tolovčić, apot. Rieka: C. Sihnay, ljek. Pal: A. Rodičin. — Sarajevo: Ed Pleyela, apotekar k caru austrijskomu. — Novi Sad: G. Plinšić, apot. Zagreb: C. Aramij, apot. — Tamo su može takodjer dobiti Eau de Hele, izločno sredstvo ljepote, koja uzdržuje sviežost i bledou puti. Cijena 85 novčića. — Bouquet de Serail de Grolich, vonj za rubce i elegantni sviet. Ovo je bieser svih vonja. Radi varredno lijepe sprave, sluzi i kao dar sv Božić i imandani. Cijena for. 1.50

3000 ostanakah sagovah

(10—12 metarrah) šalje uz pouzede komad po 3 for. 80 nč.

L. Storch, tvorničar u Brnu.

Tvar, koja se nebi dopala, može se zamjeniti.

5000 odrezakah sukna

(3—4m.), u svih bojah za cele mužke odjeće, šalje pouzedeo po 5 f. odrezak.

L. Storch u Brnu.

Tvar (sukno), koja se nebi dopala, može se zamjeniti.

Uzorec se šalju za marku od 10 nč.

Vojnička pripravnica LATOSZYNSKI-A

od godine 1869. postojeda i od visoko vlade ovlaštena za jednogodišnje dobrovoljne, kadeta i pričuvas oficire.

Via Valdirivo Nr. 18.

Onaj mladoj gospodi, koja prvim oktobrom kano jednogodišnji dobrovoljci u c. kr. vojsku stupiti kano, preostaje vrijeme samo do konca septembra t. g. da se priprave za dočini izpit. Primaju se novi piromet dnevi-storice od 12 do 2 rata u školskih prostorjeh, gdje se lakodier dobiva program i imenik 600 pilotacnah, koji su dobriim uspjehom izpit jednogodišnjih dobrovoljacah položili.

Bez ove obranbene znamke, zakonom šifena, imade se taj liek po dr. Malčiću smatrati kano patvoren

Cviet proti trzanju,

po dr. Malčiću.

je odlično najbolji liek proti kostobolji i reumatizmu, trzanju u udilih, bolestu u krku i žilveh, otekli, utvrdnim udom itd.; ako se ubi i kratko vrijeme prestane posrvnava trzanje, što dokazuje moćna zahvalnicah. Traži se samo svietit uz priloženo snamenje; i staklenica 50 nč.

Zahvala.

Gospodinu J. pl. Trnkoczyju, ljekaru u Ljubljuni.

Moja je majka od kostobolje na nogi silno trpila i razno domaćo liekove bezuspješno rabila. Pošto se jo jako bolest što dalje sve vedma pogoršavala a ona nije kroz više danah viša na nogu stati mogla, sjotim sa na vas dr. Malčića kostoboljni liek za 50 novč. i to ga odmah naručim. I u istinu imao je čudno spjelj da se je majka nakom što ga je kratko vrijeme upotrebljavala posve težkih bolih oslobodila. Punim osvjedočenjem priznajem stakle dr. Malčića kostoboljni cviet kano izvrstan liek za svakomu bolestniku u silnoj bolesti prapućam. Vašoj blagorodnosti izričam pako najrdračniju zahval; svim štovanjem.

Frane Jug, pojednik u Šmarti kod Colja.

Planinski bilinski sirop kran'ski.

Izvrstan proti kašlju, hripavici, vrtabolji, prenoj i plućnoj bolesti; i staklenica 56 nč. Koristitij nego li svi u trgovini se nalazaju siropi.

Krv čisteće kruglice c. kr. povl., nobi smjela u nijednomu gospodarstvu manjkati; one su već tisuć puta pomogle kad je čovjek zatvor-n, kod glavobolje, kod su utvrdnula uđa, pokvaren žuđudac, kod jurnjih i bučrežnih bolestih; uzskulati, for. 5 novč., jedan zamotak sa 6 skutulah i for. 5 novč., Razaslije se sario judan zamotak

Gori navedene specijalite, koje su mnogoljetnim izkusvom kano opobile i više pripoznale, imade uvijek čiste u zapljet i raspodijla odmah poštarakim pouzdeo

ljekarna Jul. pl. Trnkoczy-a pri samorogu — u Ljubljani, Mestni trg br. 4.

Budimska gortica

Preporuča se od najprvih liečiteljskih strukovnjakah tudjih i domaćih, kano najuspješnije djelujuću vođa gorticu za čišćenje krvi i za blago čišćenje želuca. — Može se uvijek dobiti svježa punjena u svih trgovinah sa mineralnom vodom i ljekarnah.

Vlastinici brada Lozer u Trstu.

OFENER RAKOCZY BITTER QUELLE

3000 ostanakah sagovah

(10—12 metarrah) šalje uz pouzede komad po 3 for. 80 nč.

L. Storch, tvorničar u Brnu.

Tvar, koja se nebi dopala, može se zamjeniti.